

thi efter min Mening kan man strengt taget kun sige, at den ærede Rigsdagsmand for Bornholms 1ste Valgkreds (S. S. Petersen) henhører til denne Klasse. Man kunde vistnok sige, at denne Ulempe kunde afhjælpes derved, at den Commission, der skulde nedsættes, kunde tilkalde sagkyndige Medlemmer; men det er jo endnu tvivlsomt, om og i hvilket Omfang man vilde gjøre det; og, selv om Commissionen tilkaldte sagkyndige Medlemmer, og der endelig kom et Resultat ud af deres Samvirken, saa var dog bestandig den Banskfelighe-
 tilbage, at de, hvis Interesser ved Sagens endelige Ordning nærmest kunde trædes for nær, nemlig de Næringsdrivende i Kjøbstæderne, vilde kunne sige: Ja, vi ere overhovedet ikke fornøiede med dette Resultat, vi ønskede, at vi selv vare blevne kaldte til at udvalge de Mænd, der skulde deeltage i dette Arbejde, — og saa havde vi endnu denne Banskfelighe-
 at overvinde. Vilde derimod Regjeringen tage Initiativet, saa var det muligt, at den høitagtede Indenrigsminister kunde finde Anledning til, næst at tilkalde de nødvendige lovkundige Medlemmer til en saadan Commission, derefter at tilkalde Mænd, valgte saa frit som muligt, af de næringsdrivende Borgere og af Haandværksstanden, saavel i Hovedstaden som i Kjøbstæderne. Denne Form, troer jeg, vilde være den ønskeligste, og, hvad der saa kom ud som Resultat af en saadan Commissions Undersøgelser, vilde for en Deel foreligge som et Resultat af de Vedkommendes eget Dnsse, et Dnsse, udtalt med Frihed, og det vilde da staae i Thingets Magt, lige saa vist som det er Thingets Ret, naar dette Resultat fremkom her i et Lovforslags Skikkelse, da at varetage ikke blot de enkelte Stænders, men, hvad vi altid vilde stræbe efter, at varetage det Heles, det Almindeliges Vel. Altsaa er jeg med Hensyn til Sagens formelle Side ikke ganske enig med den ærede Forslagsstiller; men jeg troer saameget mere at være enig med ham med Hensyn til Sagens Realitet; thi jeg indrømmer, at denne Sag i høieste Grad trænger til vor alvorligste Overveielse. Jeg tør udtale det som min inderligste Overbeviisning, at der ikke er en Stand til i hele Landet, end ikke Fæstebon-

destanden, hvis Vilkaar for Diebliffet ere i den Grad trykkende og besværlige som Haandværksstandens, navnlig Haandværkernes i de mindre Kjøbstæder. At denne Stands Vilkaar ere trykkende, har ingenlunde sin Grund i dens Mangel paa Glid eller Arbejdsdygtighed — nei, det er langt fra; thi at denne Stand holder Skridt med Tiden, forener Kundskaber med Dygtighed, har Industri-Udstillingen, som er vort Lands Stolthed, viist os; paa den have mange Provinds-Haandværkere viist, at de, idetmindste i enkelte Retninger, ret smukt kunne staae ved Siden af Hovedstadens Haandværkere. Deri ligger altsaa ikke Grunden til, at denne Stands Vilkaar ere trykkende; men Grunden ligger netop i den uheldige Tid, nemlig den Dvergangsperiode, hvori den befinder sig. Jeg tør nemlig sige, at der ikke er en Stand i Danmark, hvis materielle Interesser ere blevne saa uheldigt berørte ved Grundloven, som netop Haandværkernes i Kjøbstæderne; det er vel ikke en directe, men dog en indirecte Berørelse; men ogsaa indirecte Resultater kunne være meget trykkende for Vedkommende. Sagen er den, at Grundlovens § 88 aabensbart har proclameret det Princip, at der skulde indføres almindelig Næringsfrihed (Nei!). Ja, jeg kan have opfattet den feil; men jeg troer, at deri er udtalt et Princip, en Tendents henimod almindelig Næringsfrihed. Naar en saadan Tendents er tilstede, naar der idetmindste er en Formening for, at almindelig Næringsfrihed dog om kortere eller længere Tid vil blive indført, saa er det ikke muligt andet, end at en saadan almindelig Mening mag gjøre sin Indflydelse gjældende paa de høieste Regjeringskphærer. Jeg troer, at saavel Indenrigsministeriet som de locale Overøvrigheder have været mere tilbøielige til at meddele Bevillinger til Næringsdrift paa Landet før den Tid (Stemmer: Nei!). Jeg siger dette som Noget, der er antaget af Mange som en historisk Kjendsgjerning; men jeg siger det ikke som Noget, som jeg i dette Diebliff kan oplyse ved statistiske Angivelser, og siger det langt mindre som en Anklage mod Rogen-somhelst, jeg fremfører det blot som en historisk Bemærkning. Der er en Formening for,